

Prioritet 4: En funktionel region

Indhold

1.1. Specifikt mål 4.1 "Styrket effektivitet for offentlige forvaltninger ved at fremme deres samarbejde på det juridiske og forvaltningsmæssige område og samarbejdet mellem borgere på den ene side og institutionerne på den anden side for at fjerne juridiske og andre barrierer i grænseregioner"	2
1.1.1. Liste over støtteberettigede tiltag	3
1.1.2. Bidrag til Østersøstrategien	4
1.1.3. De vigtigste målgrupper	4
1.2. Specifikt mål 4.2 "Etablering af fælles tillid, især ved at give tilskyndelse til people-to-people-aktiviteter"	4
1.2.1. Liste over støtteberettigede tiltag	5
1.2.2. Bidrag til Østersøstrategien	6
1.2.3. De vigtigste målgrupper	6

Prioritet 4 sigter mod at forbedre den strategiske og institutionelle kapacitet samt rammerne for det grænseoverskridende samarbejde, herunder at reducere barrierer. Rammevilkårene inkluderer love og regler, kultur og traditioner eller simpelthen også bare manglende grænseoverskridende bevidsthed, information, viden og interesse.

Udover selve forbedringerne vil der også være tale om øget forankring og institutionalisering af det grænseoverskridende samarbejde og uddybning af strukturer og resultater, der allerede er skabt.

Dette skal opnås i forbindelse med to specifikke mål.

Den første specifikke målsætning henvender sig primært til det politiske og administrative niveau, der på den ene side kender barrierer og forhindringer for det grænseoverskridende samarbejde ud fra deres daglige erfaringer og på den anden side har mulighed for aktivt at påvirke og tilpasse rammevilkår. Den anden specifikke målsætning involverer samfundet og borgerne, hvis hverdag på en særlig måde er præget af livet i en grænseregion. Samlet set giver begge specifikke målsætninger mulighed for en bred tilgang til at forbedre det grænseoverskridende samarbejde i det dansk-tyske grænseområde ved at kombinere forskellige niveauer, aspekter og perspektiver med hinanden inden for dette komplekse emneområde.

Prioriteten har indholdsmæssigt en tværgående tilgang og er derfor åben for alle relevante temaområder, dog således, at fokus altid skal være på det grænseoverskridende samarbejde.

1.1. Specifikt mål 4.1 "Styrket effektivitet for offentlige forvaltninger ved at fremme deres samarbejde på det juridiske og forvaltningsmæssige område og samarbejdet mellem borgere på den ene side og institutionerne på den anden side for at fjerne juridiske og andre barrierer i grænseregioner"

Det grænseoverskridende samarbejde i programområdet er karakteriseret ved en lang række aktører, der samarbejder med hinanden på forskellige plan, inden for forskellige emneområder og på forskellige niveauer. Det tilstræbes efter bedste evne at opretholde forankringen af mange velstartede samarbejder, men det kan gøres betydeligt bedre, hvis samarbejdet blev prioriteret højere i de enkelte institutioner gennem en mere passende indsatsvilje (commitment) og tilsvarende implementering i egne respektive strategier samt mere fyldestgørende allokering af ressourcer til formålet. Navnlig parterne bag Interreg-programmet følger selv et stort ansvar for den videre udvikling af samarbejdet, som dog ofte primært er præget af at (ville/skulle) gennemføre selve Interreg-programmet eller er begrænset til nogle få emneområder.

Det resulterer i, at samarbejdet inden for nogle emneområder endnu ikke er udviklet godt nok, og et stort potentiale for grænseoverskridende merværdi ligger uudnyttet hen. I årenes løb har mange aktører fået forskellige niveauer af viden og erfaring med hensyn til, hvad der er vigtigt for det grænseoverskridende samarbejde. Dette inkluderer viden om hinanden, måder at arbejde på, institutioners rammevilkår, ansvar og forandringer, som de udsættes for. Denne viden genopbygges ofte på ny fra gang til gang og fra partnerskab til partnerskab, men forankres ikke og går ofte tabt, når enkelte projektmedarbejdere og "caretakers" fratræder.

Derudover findes der andre barrierer for et tættere samarbejde, som især vedrører det juridiske eller administrative niveau, og som er til gene eller endog til hinder for et samarbejde.

Udover, at der findes forhindringer, skaber udviklingen i programregionen imidlertid også et stort potentiale for at intensivere samarbejdet, f.eks. anlægget af den faste Femern Bælt-forbindelse eller andre udviklingsprojekter på andre områder samt de fælles udfordringer, der i øjeblikket opstår gennem covid-19-pandemien. Dette gælder bl.a. en manglende synlighed som naboer på grund af covid-19-restriktionerne og dermed manglende synlighed af grænseoverskridende aktiviteter samt manglende accept af grænseoverskridende samarbejde og et samlet Europa.

Sidst, men ikke mindst er det dog især projekterne igangsat i forbindelse med Interreg 5A, der har skabt forudsætningerne for yderligere udvikling og forankring af samarbejdet på administrations- og institutionsniveau, så borgerne i regionen drager fordel af merværdien ved det grænseoverskridende samarbejde. Hertil hører samarbejdet inden for beredskab/redningstjeneste, førstehjælp, samarbejde om et attraktivt sted at leve og arbejde mellem forvaltninger i landdistrikterne for at imødegå udfordringerne ved den demografiske forandring.

Etablerede temaer skal videreudvikles og nye emneområder identificeres for at udvide det strategiske dansk-tyske samarbejde til også at omfatte andre emneområder, der især adskiller sig fra at være en ren gennemførelse af selve Interreg-programmet. Udvidelsen af samarbejdet til også at omfatte andre emneområder bør altid have fokus på at skabe en merværdi for borgerne, hvor sidstnævnte på en

rimelig måde bør inddrages i gennemførelsen af projekterne, så vidt dette er muligt og relevant. Videre- og nyudvikling tilstræbes med hensyn til det grænseoverskridende arbejdsmarked: et tættere samarbejde mellem kommuner og partnere i landdistrikter og byområder for at få de territoriale 'tandhjul' til at passe bedre sammen; på områder, hvor der skal være mere involvering af unge mennesker, og på programpartnerniveau, som også i samarbejde med andre erhvervsaktører og sociale aktører kan institutionalisere deres temaer om grænseoverskridende samarbejde, f.eks. i form af en EGTS (Europæisk Grupper for Territorielt Samarbejde).

Bedre synliggørelse af den grænseoverskridende mérværdi for regionen og dermed for Europa skal bidrage til at tiltrække nye aktører og interesserede parter og dermed blive til en katalysator for fremtiden, så forhindringer kan fjernes mere og mere med tiden.

Eksisterende viden og erfaringer fra grænseoverskridende samarbejder skal samles, så andre aktører også kan drage fordel af dem og dermed udvide deres kompetencer på baggrund heraf.

Nye aktiviteter bør sættes op på en sådan måde, at deres gennemførelse og forankring prioriteres højt af de involverede partnere, også med hensyn til tilstrækkelig tilvejebringelse af ressourcer for at sætte dem på den nødvendige "politiske dagsorden".

Samlet set skal aktiviteterne udgøre en klar fremgang i forhold til Interreg 5A ved at eksisterende emneområder når op på et nyt samarbejdsniveau, men der skal også identificeres nye emneområder, der endnu ikke har været taget op grænseoverskridende, og der skal involveres nye målgrupper, som endnu ikke har været inddraget i samarbejdet.

1.1.1. Liste over støtteberettigede tiltag

Følgende aktiviteter er identificeret i løbet af programmeringsprocessen i forbindelse med undersøgelser, evalueringer, ved deltagelse af aktører samt via relevante erfaringer fra forgængerprogrammet og anses for at være egnede bidrag til opnåelse af programmets mål.

- a) Samarbejde og grænseoverskridende koordinering mellem administrationer og institutioner inden for alle emneområder, der forbedrer det grænseoverskridende samarbejde og gennem fælles udveksling styrker den grænseoverskridende kapacitetsopbygning til gavn for og synlighed af den grænseoverskridende mérværdi for borgerne i regionen (f.eks. på arbejdsmarkedet inden for regional udvikling, trafikudvikling, det sociale område og forbedring af attraktivitet for regionen som et godt sted at arbejde og leve etc.)
- b) Medarbejderudveksling og observation/gæstevisit, herunder overførsel af viden i administrationer og institutioner for at få viden om de respektive andre(s) måder at arbejde på, rammevilkår og ansvar, forbedre egne kompetencer og styrke den grænseoverskridende kapacitet samt som grundlag for yderligere strategisk samarbejde (herunder erfaringsudveksling med andre grænseoverskridende regioner med lignende udfordringer).
- c) Etablere en bæredygtig behovsorienteret (virtuel) vidensbank for at samle akkumuleret viden og knowhow samt løsningsforslag til at afvikle grænseoverskridende barrierer i programområdet og identificere nøgleaktører. Disse tools kan gøres tilgængelige for andre og nye aktører, så de også kan lære og have gavn af dem. Udvikle og udvide tematiske strategier og handlingsplaner ud over gennemførelse af selve Interreg-programmet i snæver forstand, især gennem programpartnerne og andre centrale aktører i programområdet.

- d) Gennemførelse af feasibility-undersøgelser vedr. nye, især strategiske projekter mellem administrationer og institutioner, som senere vil blive forankret hos partnerne, herunder til gennemførelse af en EGTS (europæisk gruppe for territorielt samarbejde).

1.1.2. Bidrag til Østersøstrategien

Dette specifikke mål indebærer ikke noget direkte bidrag til konkret handling inden for Østersøstrategien. Der er snarere tale om et indirekte bidrag til, at rammerne for gennemførelsen af Østersøstrategien for fremtiden forbedres på forskellige handlingsniveauer

1.1.3. De vigtigste målgrupper

Prioritet 4.1 retter sig mod programregionens lokale myndigheder og deres medarbejdere, arbejdsformidlinger og deres medarbejdere, arbejdsmarkedets parter og deres medarbejdere, politiske repræsentanter og beslutningstagere, uddannelsesinstitutioner og borgere.

1.2. Specifikt mål 4.2 "Etablering af fælles tillid, især ved at give tilskyndelse til people to people-aktiviteter"

Et vigtigt rammevilkår for grænseoverskridende samarbejde og sammenhængskraft i den dansk-tyske region er gensidig tillid og en forståelse og anerkendelse af hinandens kultur, sprog, værdier og holdninger.

Mens den nære dansk-tyske grænseregion med dens eksemplariske behandling af minoriteter har en lang historisk tradition for samarbejde, er det i andre dele af programregionen ikke tilsvarende naturligt at tænke samarbejde henover grænsen, hvilket ofte bunder i mentale barrierer i form af manglende kendskab til det andet lands kultur, sprog og traditioner.

Sameksistensen af kulturer i hverdagen letter mødet, udvekslingen og samspillet mellem danske og tyske borgere i mange henseender. Ligeledes er der en bevidsthed om, at de mange muligheder og særlige ligheder, herunder på det kulturelle område, øger interessen for hinanden på begge sider af grænsen. Det er kun gennem konkret erfaring, at tilliden mellem borgerne på begge sider af grænsen kan vokse sig frem. Dette er især en udfordring for de egne, der ligger længere væk fra den umiddelbare landegrænse eller er adskilt af Østersøen.

Kulturelle forskelle i programregionen, som bl.a. kommer til udtryk i mentalitetsforskelle, betyder ofte, at det kræver en særlig indsats at lære hinanden at kende.

Erfaringerne fra de forgangne programperioder viser, at møder og erfaringsudvekslinger er afgørende for at mindske fordomme og for at leve i en naturlig sameksistens. På samme måde beriger grænseoverskridende kulturelle aktiviteter bl.a. erhvervslivet og øger attraktiviteten i programregionen.

Møder mellem borgere inden for de såkaldte "borgerprojekter" (people to people) spiller en særlig rolle i forhold til at nå ud til borgerne, lette og fremme det grænseoverskridende samarbejde og opbygge og opretholde relationer. Med henblik på fremtidig samhørighed er det en særlig opgave at vække og udvikle unge menneskers interesse for naboregionen på et tidligt tidspunkt. Den voksende tillid mellem borgerne på begge sider afspejles i den kulturelle sameksistens, styrker livskvaliteten og bidrager til at nedbryde barrierer i det grænseoverskridende samarbejde.

I Interreg 6A-programmet vil der atter kunne gennemføres større "borgerprojekter", og der etableres endvidere en fælles fond til gennemførelse af mindre "borgerprojekter".

Denne fond vil støtte målgrupper i hele programgeografien og have særligt fokus på indsatser i de områder, hvor kendskabet til nabolandet ikke er så stort – særligt i områder, der ligger længere væk fra den umiddelbare landegrænse eller er adskilt gennem Østersøen.

Den overordnede målsætning er at styrke den gensidige tillid blandt borgerne i programregionen. Det skal især ske igennem mellemfolkelige tiltag, hvor borgernes interkulturelle forståelse for hinanden øges. Hermed menes bl.a., at borgernes viden om dansk og tysk levevis, kultur og den fælles historie hen over grænsen øges. Hertil hører også, at forudsætningerne for at lære det danske og tyske sprog forbedres.

Forventningen er, at der igennem "borgermøder" opstår en stadig stigende offentlig bevidsthed om betydningen af de interkulturelle forskelle og deres muligheder for at gøre programregionen til noget særligt. Kontakterne mellem borgerne på tværs af grænsen bliver mere permanente, og borgerinddragelse i fælles aktiviteter stadig mere om sig gribende. De mentale barrierer for kontakt med borgere på den anden side af grænsen sænkes.

Aktører fra kommuner, foreninger, det frivillige arbejde m.v. ser det som en naturlig del af deres virke at gennemføre aktiviteter på tværs af grænsen. Borgere i forskellige aldre og med forskellig social og kulturel baggrund ser naboregionen på tværs af grænsen som en del af deres dagligdag eller møder den mere åbent end tidligere.

1.2.1. Liste over støtteberettigede tiltag

Nedenstående aktiviteter er identificeret i løbet af programmeringsprocessen i forbindelse med undersøgelser, evalueringer, ved deltagelse af aktører samt via relevante erfaringer fra forgængerprogrammet og anses for at være egnede bidrag til opnåelse af programmets mål.

Emneområderne inden for de små borgernære projekter under den pågældende fond og også de større projekter under denne specifikke målsætning favner bredt og er baseret på det overordnede mål om at styrke den gensidige tillid mellem borgerne på tværs af grænsen, bl.a. gennem bedre interkulturel forståelse. Ud over emner som kultur (f.eks. musik, kunst, film, litteratur), sprog, sport, fritid osv., som allerede er kendt fra tidligere "mikroprojekter", kunne man f.eks. også forestille sig emner inden for natur og miljø, klima, videnskab, sundhed, diskrimination, politik og andre emner, som vedrører børn, unge og voksne på begge sider af grænsen. Emnerne skal danne ramme om den grænseoverskridende dialog og møder med borgerne i fokus. Udtrykket "kultur" fortolkes således bredt for på den måde at nå programmets opsatte mål.

Om borgerprojekter er vellykkede, afhænger i høj grad af personlige møder. De ville derfor blive særlig hårdt ramt i tilfælde af restriktioner mht. rejser og sociale kontakter som følge af covid-19-pandemien.

Jo længere denne situation varer, desto mere kreativitet er nødvendig for at udvikle nye formater for møder og samarbejde.

- a) Fremme af borgerprojekter gennem målrettet PR-arbejde, PR-kampagner, videndeling, tilrettelæggelse af borgermøder samt gennem støtte fra allerede eksisterende samarbejder mellem foreninger og lignende inden for forskellige områder. Som eksempler på grænseoverskridende begivenheder, hvor borgere mødes, kan nævnes "people's meetings" og "demokratifestivaler".
- b) Ungdomsprogram DK-DE: Planlægning og gennemførelse af projekter med udveksling og møder mellem unge i form af studieture og foreningssamarbejde, hvor kontakterne skal styrkes og fastholdes.
- c) Fremme af facilitering og opbygning af samarbejde mellem grænseoverskridende klubber og foreninger.
- d) "Uddannelse" af frivillige, der beskæftiger sig med det dansk-tyske samarbejde, herunder tilegnelse af dansk-tyske sprogkundskaber og interkulturelle kompetencer.
- e) Fremme af sproglig og interkulturel kompetence, f.eks. gennem udvikling af moderne undervisningsmidler, situations- og kontekstbaserede sprogtilbud med passende undervisningsmidler til børn, unge og voksne.
- f) Sprogkurser og kulturelle workshops til fremme af den dansk-tyske interkulturelle forståelse inden for projektpartnerskabet og/eller over for projektets målgrupper.
- g) Desuden kan fondens små projekter inden for det specifikke mål (4.2) fungere som pilotprojekter og værktøjer til at afprøve innovative ideer og værktøjer med henblik på fortsat grænseoverskridende samarbejde i et "større" projekt i samme eller forskellige prioriteter.

1.2.2. Bidrag til Østersøstrategien

Aktiviteterne bidrager også til målene i Østersøstrategien for EUSBSRs kulturprioritet, især når det handler om at få mennesker til at mødes og bygge broer på tværs af kulturelle, sociale og politiske forskelle.

1.2.3. De vigtigste målgrupper

Prioritet 4.2 retter sig især mod borgere i programregionen, herunder særligt børn og unge. Medierne og regionens mindretal kan bidrage til formidling af interkulturel forståelse og interkulturelle kompetencer. Endvidere kan uddannelsesinstitutioner, organisationer (kommuner m.fl.), foreninger (NGO'er – ikke-statslige interesseorganisationer), kulturinstitutioner og øvrige interesseorganisationer her indgå i en understøttende rolle.